

DOSSIER DE PREMSA PER A LA DOCÈNCIA D'HISTÒRIA DEL DRET. GRAU EN DRET DE LA UPF (CURS 2011)

Nota prèvia: La primera edició d'aquesta activitat ha estat presentada exitosament com a "bona pràctica acadèmica" a les jornades del CQUID UPF 2010. Per a la versió 2011, es mantenen al dossier algunes notícies particularment afortunades de la versió 2010 i se n'inclouen de noves.

Objectiu de l'activitat: A partir de fets de l'actualitat, fer aflorar arguments o eixos de reflexió que tenen una presència molt activa en el temari d'Història del Dret.

Configuració del dossier: Està dividit en vuit seccions a efectes instrumentals. A l'inici de cada secció s'ofereixen unes línies de contextualització en relació al programa de l'assignatura. Algunes notícies van acompanyades d'una menció al seu contingut o a la qüestió del temari d'Història del Dret sobre la qual es pretén incitar a la reflexió.

Instruccions per als estudiants: Cada estudiant ha de:

- a) llegir amb deteniment un **mínim** de tres notícies de cada secció (en total, vint-i-quatre notícies). Si vos plau, feu un esforç per no llegir tots les mateixes! Escolliu-les aleatòriament i sobre temes diferents)
- b) detectar institucions jurídiques i polítiques que es citen a les notícies i entendre'n el sentit.
- c) eventualment, buscar i aportar notícies que també responguin als criteris de l'activitat.
- d) durant el seminari o sessió de subgrup, participar activament en l'activitat oral de comentari i contextualització de les notícies.
- e) durant el seminari o sessió de subgrup, als darrers quinze minuts, redactar un text on s'utilitzin amb propietat el lèxic i els coneixements adquirits durant la lectura individual i durant l'activitat del subgrup. El professor proposarà un o dos lemes per a aquesta redacció.
- f) durant tot el trimestre, hi haurà l'opció (ben valorada acadèmicament) de suggerir i comentar noves notícies per al dossier de premsa a través d'un fòrum al Campus Global.
- g) valoració de l'activitat: un 50% de la nota s'obté amb els comentaris orals al subgrup; un 50% amb el text escrit final; les aportacions de notícies addicionals, al subgrup o durant el trimestre, comportaran dècimes extres.

Advertiments previs:

- a) L'estudiant ha de ser conscient que alguns documents del dossier podrien estar incardinats en més d'una i més de dues seccions.
- b) La immensa majoria d'articles són de La Vanguardia per la seva enorme difusió i lideratge a Catalunya i la seva secular moderació. La distribució gratuïta del diari a la UPF també ha condicionat aquesta elecció (tots els estudiants hi poden haver accedit).
- c) No obstant el que s'ha dit al punt b), algunes de les notícies incloses al dossier poden resultar severes. L'lur funció no és altra que incitar a la reflexió jurídica (no pas al debat polític)
- d) Al final de les seccions 1a i 3a hi ha notícies marcades amb color vermell. Això significa que estan extretes d'un número del diari que té menys de trenta dies i, per tant, no està accessible des d'ordinadors que no estiguin subscrits al diari. Els de la Biblioteca de la UPF ho estan. Un cop passats els trenta dies en qüestió, cal treure la paraula "dynamic" dels vincles i els articles es poden consultar des d'arreu.

Colofó: al llarg d'aquesta activitat, l'estudiant pot copsar l'interès d'assimilar bé termes històrico-jurídics per poder participar plenament en el debat polític i en el progrés jurídic de la seva societat.

SECCIÓ 1a

"LLEGIR" LA REALITAT DE LES INSTITUCIONS POLÍTIQUES I JURÍDIQUES

Ja al tema 2 del programa d'Història del Dret, dedicat a l'antiga Roma, l'estudiant assisteix a una realitat política que marxa a un compàs diferent de la música tocada per les seves institucions. La "ficció republicana" d'Octavi August —la instrumentalització de les institucions de la República a fi de bastir un poder unipersonal— n'és només un exemple.

http://www.elpais.com/articulo/internacional/ley/contrato/juvenil/entra/vigor/Francia/condicion/aplicarse/elpepuint/20060403elpepuint_6/Tes

Article: "La ley del contrato juvenil entra en vigor en Francia con la condición de no aplicarse" (remet al "obedézcase pero no se cumpla" del decisionisme regi castellà)

<http://paper.avui.cat/article/dialeg/112287/lepitafi/noucentisme.html>

Article: "L'epitafi del Noucentisme" (amb la ficció republicana d'Octavi August com a rerafons)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/04/28/pagina-13/70205299/pdf.html>

Article: "Zapatero acentúa su presidencialismo y crea un minigobierno en la Moncloa"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/06/pagina-17/79658107/pdf.html>

Article: "La memoria de la política" (Pilar Rahola, sobre els efectes de l'absència de limitació de mandats dels polítics)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/15/pagina-29/79770166/pdf.html>

Article d'Enric Juliana: "El Tribunal de Orden Público" (hi "llegim" una interpretació de l'actual Audiència Nacional)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/12/07/pagina-6/79840371/pdf.html>

Article: "Los sondeos dan la victoria a Basescu en las presidenciales" (promesa de reformes polítiques a Romania)

<http://paper.avui.cat/article/ciutats/112431/la/noticia/lector.html>

Article: "Espoli quasi feudal per a propietaris d'habitatges de Sentmenat"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2004/04/15/pagina-29/33652128/pdf.html>

Article: "Llega el 'pagar por leer'"

http://www.elpais.com/articulo/cultura/artistas/podran/beneficiarse/reventa/obra/elpepucul/20080522elpepucul_8/Tes

Article: "Los artistas podrán beneficiarse de la reventa de su obra" (clau interpretativa d'aquest article i el precedent: la implementació de tals mesures, no poden atemptar contra la concepció plena de la propietat impulsada pel liberalisme i la Codificació?)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/80293076/pdf.html>

Article: "Honestidad parlamentaria"

http://www.elpais.com/articulo/internacional/Chavez/pretende/legislar/ano/mediante/decretos/elpepiint/20101215elpepiint_6/Tes

Article: "Chávez pretende legislar un año mediante decretos"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/dynamic/preview/85434832/pdf.html>

Article: "La oposición a Chávez vuelve al Congreso tras cinco años ausente"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/dynamic/preview/85317943/pdf.html>

Article: "Los consejos sociales proponen que el Parlament controle la universidad"

SECCIÓ 2a
AUTONOMIA O INTERFERÈNCIES
ENTRE L'ESFERA DE LES CREENCES I LA DEL PODER POLÍTIC.
LA LAÏCITAT, UNA UTOPIA?

El tema 3, com molts altres, convida a reflexionar sobre societats on s'han esborrat els confins del poder espiritual i el poder temporal. Darrerament, la societat occidental contemporània s'ha enorgullit —precipitadament?— d'haver reeixit el somni de la Il·lustració de fer-los infranquejables. Fins i tot mira amb incomprensió i amb un cert recel altres cultures que no ho han aconseguit o intentat.

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2006/03/31/pagina-10/47340882/pdf.html>

Article: "El Papa sostiene que la opinión de la Iglesia católica en el debate público no es injerencia"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2006/09/13/pagina-9/51339505/pdf.html>

Article: "Benedicto XVI acusa a la ciencia de excluir a Dios por superfluo"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2006/12/21/pagina-18/53963057/pdf.html>

Article: "La diócesis de Orihuela condena la corrupción urbanística en Alicante"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2007/09/10/pagina-9/61690813/pdf.html>

Article: "Alianza por el domingo" (sobre Benet XVI i l'observança de la festa dominical a Àustria)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/02/20/pagina-15/76836990/pdf.html>

Article: "La charia se extiende" (Eulàlia Solé, sobre el Pakistan)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/10/25/pagina-42/79543200/pdf.html>

Article: "La mitra, al baúl de la historia"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/06/12/pagina-19/78194160/pdf.html>

Article: "Rouco llama a la afirmación católica desde el mítimo Cerro de los Ángeles"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/12/pagina-17/79709665/pdf.html>

Article: "Matiz episcopal: 'Quien vote el aborto no será excomulgado'"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/17/pagina-7/79778317/pdf.html>

Article: "Un Kennedy contra la Iglesia"

<http://www.avui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/314292-sarkozy-fa-les-paus-amb-el-papa-a-roma.html>

Article: "Sarkozy fa les paus amb el papa a Roma"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/11/11/pagina-33/84874543/pdf.html>

Article de Laura Freixas: "Matrimonio ¿natural?"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/17/pagina-9/83435962/pdf.html?search=Lovaina>

Article: "Lovaina se replantea su identidad católica" (quins condicionants admet la recerca científica?)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/11/pagina-10/83410791/pdf.html>

Article: "Ser ciudadano israelí requerirá jurar lealtad al "Estado judío"

SECCIÓ 3a
APLICACIÓ PERSONAL O NACIONAL VERSUS APLICACIÓ TERRITORIAL DEL DRET.

LA CLAU DEL MULTICULTURALISME?

Els temes 3 i 4 incideixen particularment en temps passats on conviurien en un mateix espai polític diversos grups humans amb els seus respectius drets. Hi ha qui es planteja que en podrien prendre exemple els estats occidentals actuals, on interactuen persones d'origens molt diversos. Al segle XXI, serà factible, viable i eficient esquinçar el patró de l'aplicació territorial del dret?

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2005/11/08/pagina-26/42922634/pdf.html>

Article: "Ciudadanía, religión y marginalidad" (Luís Foix, sobre la violència de les *banlieues* franceses)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/02/08/pagina-7/67645003/pdf.html>

Article: "El arzobispo de Canterbury..."

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/02/12/pagina-38/67890300/pdf.html>

Article: "Cuentos de Canterbury" (Josep M. Ruiz Simon)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/12/08/pagina-22/79959670/pdf.html>

Article: "Veinte hombres con turbante me condenaron a muerte" (aplicació —frustrada— de la *sharia* a la Catalunya del segle XXI)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/80346970/pdf.html>

Article: "Quinta luna de miel" (sobre el 5è matrimoni del president de Sud-Àfrica)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/27/pagina-26/84667281/pdf.html?search=La%20mentira%20del%20multiculturalismo>

Article de Salvador Cardús: "La mentira del multiculturalismo"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/11/pagina-8/83410787/pdf.html>

Article: "El Papa pide que los cristianos puedan vivir en Oriente Medio"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/dynamic/preview/85399321/pdf.html>

Article de Tahar ben Jelloun: "Los asesinatos de cristianos"

SECCIÓ 4a
MECANISMES D'AUTOTUTELA VERSUS UN MONOPOLI ESTATAL DE LA JUSTÍCIA I DE LA SEVA EXECUCIÓ. ESTÀ BEN SEPULTADA LA LLEI DEL TALIÓ?

Els temes 5 i 6 conviden a contraposar models de societats teocèntriques on impera una concepció subjectiva del dret (les de l'alta edat mitjana) i iuscèntriques, on hi ha un dret que s'identifica i s'assumeix de forma comunitària (les de la baixa edat mitjana). Rera cadascun d'aquests models hi ha subjacents uns mecanismes de tutela, estrictament privats en el primer cas (de justícia vindicatòria) i amb més trets públics en el segon (a través d'unes xarxes d'administració i execució de la justícia).

<http://www.elmundo.es/papel/hemeroteca/1995/06/07/sociedad/45411.html>

Article: "Un piquete de mujeres 'detiene' al presunto violador de una vecina"

http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?COMPID=51301715860&ID_PAGINA=22088&ID_FORMATO=9&turbourl=false

Article: "Un grupo de propietarios de pisos toman la justicia por su mano para recuperar los inmuebles ocupados"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/02/08/pagina-20/67644001/pdf.html>

Article: "Cuando Harry encontró a Paqui (y a 'Bichi')"

http://www.elpais.com/articulo/ultima/Hemos/sido/todos/pueblo/elpepiult/20070102elpepiult_1/Tes

Article: "Hemos sido todos: el Pueblo" (El Calvo)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/29/pagina-5/79922481/pdf.html>

Article: "Luto de barrio" (homicidi entre persones d'ètnia gitana per la ruptura d'un acord matrimonial)

SECCIÓ 5a
AUTONOMIA O INTERFERÈNCIES ENTRE
LES RELACIONS DE DRET PÚBLIC I LES DE DRET PRIVAT.
UNA SOCIETAT POLÍTICA FEUDALITZADA?

Cada societat repensa i redefineix els límits entre l'espai de dret públic i de dret privat, en funció de criteris més ideològics o més prosaics (materials, d'utilitat, d'eficiència, etc.). Un estudiant de primer curs de Dret no pot quedar al marge d'aquest debat, que toca al cor del tema 5.

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2006/09/05/pagina-14/51173263/pdf.html>

Article: "También lo ha echado" (sobre el que es considera una "infeudació" en l'àmbit dels càrrecs públics)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2007/11/29/pagina-10/65561107/pdf.html>

Article: "Fuerzas Armadas de Pakistán S.A."

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/01/28/pagina-38/67262899/pdf.html>

Article: "Luchas de poder" (Oriol Pi de Cabanyes, sobre mecanismes de provisió de càrrecs públics)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/15/pagina-21/79749948/pdf.html>

Article: "La gran invasión" (Jordi Barbeta, sobre el sistema electoral vigent a l'Estat Espanyol)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/25/pagina-19/79816271/pdf.html>

Article: "Armas de guerra en manos privadas" (sobre l'externalització de la força militar en alguns estats)

http://www.ara.cat/ara_mes/debat/Educacio-preu-mercat_0_403759627.html

Article: "Educació a preu de mercat"

SECCIÓ 6a
LES MESURES DE FOMENT EN L'ÀMBIT JURÍDIC: EL PODER DELS INCENTIVUS
I DE LA PERSUASIÓ AL LLARG DE LA HISTÒRIA

Sovint les normes de prohibició o d'obligació són la part més visible del dret. La història demostra que hi ha altres mitjans, com les normes de foment, que s'han demostrat molt poderoses per incentivar els membres d'una comunitat a conciliar els seus interessos individuals amb el col·lectiu. Novament el tema 5 es beneficia de les nostres reflexions en aquest àmbit.

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2007/07/04/pagina-23/60536059/pdf.html>

Article: "Sin niños, el pueblo se muere"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1974/10/08/pagina-6/78875009/pdf.html>

Article de J. García Montalvo: "Concordes y cometas" (sobre l'efecte pervers de certs incentius)

http://www.ara.cat/ara_mes/ara_tu/Avancaries-Villaitodo-QuironppAquesta-SerPadreses-Concepcio_0_392360780.html

Article: "Avançaries el part per 2500 euros?" (Clau interpretativa: efectes perversos de la durada limitada de les mesures de foment)

SECCIÓ 7a

DRETS INDIVIDUALS, CORPORATIUS, COL·LECTIUS, GRUPALS? ELS DRETS HUMANS, UN DOGMA EXPORTABLE?

L'edat contemporània a Occident destaca per deixar enrera les estructures corporatives de l'Antic Règim i imposar el paradigma individualista en les relacions jurídiques i socials (sense excepcions?). Els drets humans són un dels resultats més reeixits d'aquest procés evolutiu. És versemblant que els acullin plenament pobles que no tenen (a vegades ni tan sols poden concebre) la nostra tradició jurídica? En tal sentit, serà interessant mirar de reüll cap a la civilització xinesa, que serà objecte de reflexions al llarg del trimestre (tema 1 i, si escau, tema 10).

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2005/10/31/pagina-21/42709096/pdf.html>

Article: "La oscuridad de las 'luces'" (Ferran Requejo)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/25/pagina-19/79816271/pdf.html>

Article: "Un mundo menos libre" (Pilar Rahola)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/25/pagina-19/79816271/pdf.html>

Article: "Paredes de cristal" (Francesc-Marc Álvaro, sobre els escassos límits a la pròpia privacitat)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/11/27/pagina-6/79862952/pdf.html>

Article: "Victoria infantil a la *omertà*" (sobre com, en societats ben properes a la nostra, prevalen solidaritats de grup per sobre dels drets i deures de l'individu)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/11/21/pagina-36/84928149/pdf.html?search=China%20si%20que%20funciona>

Article de Lluís Foix: "China sí que funciona"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/20/pagina-26/83496193/pdf.html?search=Un%20paraíso%20llamado%20China>

Article: "Un paraíso llamado China"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/16/pagina-12/83479419/pdf.html>

Article de Xavier Batalla: "Un mundo sin centro" (clau interpretativa: els valors del confucianisme com a alternativa a la doctrina occidental dels drets humans?)

SECCIÓ 8a

EL RECURS A LA HISTÒRIA COM A ELEMENT LEGITIMADOR EN EL DISCURS POLÍTIC. *DU PASSÉ FAISONS TABLE RASE?*

Molt estretament vinculada a la secció 1a, aquesta ens fa avinent el fracàs relatiu de la utopia del Racionalisme Set-centista i del Liberalisme doctrinari de forjar unes societats humanes sobre nous fonaments, desprovistos de la tradició, del pes de la història. El tema 10 i el cas de l'Estat Espanyol contemporani són molt adients per reflexionar sobre això —en l'àmbit del dret públic (en relació a les potestats fiscals i financeres que mantenen els territoris bascos i Navarra) o en el del dret privat (en relació a les Comunitats Autònomes amb drets civils propis).

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2006/04/24/pagina-17/47980272/pdf.html>

Article: "Villalar, 485 años y un Estatut después" (sobre reivindicacions polítiques i identitàries de Castella Lleó)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2007/09/10/pagina-23/61690972/pdf.html>

Article: "La ofrenda" (Màrius Carol, Decrets de Nova Planta)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2007/02/26/pagina-23/55785711/pdf.html>

Article: "¿Hacia una nueva Decadència?" (Antoni Puigverd, tot reflexionant sobre les institucions catalanes de l'edat moderna)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/01/09/pagina-61/66768010/pdf.html>

Article: "Hacienda con piel de cordero" (sobre la nova Agència Tributària catalana).

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/01/11/pagina-35/66799447/pdf.html>

Article: "La nueva guerra de la Independencia" (sobre la significació política de les commemoracions del bicentenari del 1808)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/04/27/pagina-19/70196426/pdf.html>

Article: "Un horizonte para la 'lideresa'", apartat "Fecha de nacimiento" (Toni Soler, sobre el bicentenari de l'aixecament del 2 de Maig de 1808)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2008/02/29/pagina-14/68525114/pdf.html>

Article: "Alarmas en Catalunya" (Jordi Barbeta constata un desencís davant la inviabilitat fàctica d'una relació bilateral entre Catalunya i l'Estat Espanyol)

<http://paper.avui.cat/article/ultima/127172/neutrex.html>

Article: "Neutrex 1714" (sobre els Decrets de Nova Planta, que s'analitzaran al tema 9)

<http://paper.avui.cat/article/opinio/98414/lefemeride.html>

Article: "L'efemeride" (sobre la caiguda de Barcelona l'any 1714 davant les tropes borbòniques)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/80160645/pdf.html>

Article: "Montilla: 'Catalunya es una nación; lo dice la realidad y la historia'". (amb motiu del 650è aniversari de la institucionalització de la Generalitat)

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2009/10/25/pagina-22/79568025/pdf.html>

Article d'Enric Juliana: "El protectorado francés" (projecció de la Catalunya del 1640 al segle XXI)

<http://www.avui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/314185-el-model-que-va-neixer-a-euskadi.html>

Article: "El model que va néixer a Euskadi"

http://www.ara.cat/hemeroteca/pdf/ara.pdf?fileId=5_20101208IxMU6f.pdf

Article: "El concert català desafina a Euskadi i Navarra"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/23/pagina-26/84599590/pdf.html?search=Vergara>

Article de Juan-José López Burniol: "El segundo abrazo de Vergara"

<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/11/15/pagina-20/84892319/pdf.html?search=23%20de%20abril%20de%201720>

Article d'Enric Juliana: "23 de abril de 1720"